

лективності. Самостійна науково-дослідна робота сприяє поглибленню і розширенню знань, оволодінню прийомами пізнання, розвитку інтелектуальних здібностей. Відповідно до цього самостійна науково-дослідна робота студентів стає одним із основних резервів підвищення ефективності підготовки молодих фахівців у вищих навчальних закладах.

У процесі самостійної науково-дослідної діяльності студент має навчитися обирати адекватні шляхи досягнення поставленої мети, вибирати способи вирішення завдань, виконувати операції контролю за правильністю вирішення визначених завдань, удосконалювати навички реалізації теоретичних знань. Вирішальна роль у процесі виконання науково-дослідної роботи має належати контролю з боку студента за власними діями, повного усвідомлення ним цілей і наслідків своєї діяльності.

Нині більшість вищих навчальних закладів прагне модернізувати систему освіти на основі широкого використання інформаційних і комунікативних технологій, які пропонують нові перспективи і надзвичайні можливості для навчання. Сучасні інформаційні технології в освіті дозволяють розширювати можливості самостійної науково-дослідної роботи студента [1].

Так, завдяки електронним виданням і віртуальним навчальним лабораторіям у студентів з'являється можливість швидко отримувати наукову інформацію. Крім того, сучасні інформаційно-комунікативні системи дозволяють студенту обговорювати наукову проблему на форумах, листуватися з молодими науковцями і викладачами. Такі технології змінюють функції викладача і студента, при цьому викладач перетворюється на консультанта-координатора, а не виконує тільки інформативно-контролюючу функцію, студенту ж надається можливість самостійно обирати шляхи розв'язання наукової проблеми.

Контроль за організацією і ходом самостійної науково-дослідної роботи студентів має бути не стільки адміністративним, скільки дидактичним прийомом, що позитивно впливає на ефективність СРС у цілому. Ефективна реалізація самостійної науково-дослідної роботи студентів залежить від зацікавленості в досягненні результату, тобто від стійкої мотивації. Тому керівник науково-дослідної роботи має надати студенту необхідну психологічну установку щодо важливості роботи як у плані професійної підготовки, так і в плані розширення кругозору, ерудиції фахівця. Необхідно переконливо довести, що результати науково-дослідної роботи допоможуть йому в подальшій практичній і науковій діяльності, навчанні в клінічній ординатурі чи аспірантурі [2].

Ми вважаємо, що для оптимізації науково-дослідної роботи студентів і підготовки випускників із широким діапазоном знань і вмінь бажана розробка системи інтегрованих міжкафедральних досліджень із залученням до них студентів-науковців, а також створення студентської проблемної наукової комісії.

Крім того, не слід забувати про такий найважливіший стимул розвитку професійного потенціалу студента, як суспільне визнання науково-дослідної діяльності майбутнього фахівця, що набагато легше здійснити за умов сучасного інформаційно-освітнього середовища.

Таким чином, запровадження сучасних технологій у навчальний процес дозволяє розвивати активно-діяльнісні форми навчання студентів, у тому числі їхню науково-дослідну роботу. Це приводить до підвищення рівня зацікавленості студентів, усвідомлення власних здібностей і вмінь, активізації пізнавальної діяльності, розвитку клінічного мислення, засвоєння практичних навичок. Інноваційні технології забезпечують підвищення якості освіти, а отже, конкурентоспроможності вищого навчального закладу на ринку освітніх послуг.

Список використаної літератури

1. Вієвська М.Г. Інформаційні технології і засоби навчання / М.Г. Вієвська, Л.І. Красовська // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2009. – № 5 (13).
2. Савельєв А.Я. Инновационное образование и научные школы // Вестник высшей школы. – 2000. – № 3. – С. 15-18.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВА СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Роголя В.О., Підлужна С.А.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Визначені основні проблеми організації самостійної роботи студентів, її роль у підвищенні ефективності підготовки фахівців медичного профілю. Описано організацію самостійної роботи студентів на кафедрі «Анатомія людини».

Ключові слова: мотивація, самостійна робота, методичне забезпечення, тестування.

Однією з передумов входження України до європейського та світового освітнього простору є запровадження в систему вищої освіти європейської кредитно-трансферної системи (ECTS), що функціонує на інституціональному, регіональному, національному та європейському рівнях і слугує ключовою вимогою Болонської декларації 1999 р. Відтак, вихід системи освіти на європейський простір неможливий без запровадження європейської системи тестів і стандартів та кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП) [1].

Відповідно до європейських стандартів самостійна робота студентів (СРС) належить до основних видів навчальної діяльності, здебільшого виступає чи не єдиним способом виховання самостійності в засвоєнні знань [4].

Запорукою ефективності СРС виступає не просто її методичний арсенал, а і створення відповідних засад для її організації. А це передбачає насамперед мотивацію навчальної діяльності студента. Наявність мотиву – одна з головних умов забезпечення СРС. У цьому контексті завдання викладача – забезпечити цю мотивацію і коригувати її, не забуваючи при цьому, що в різних студентів вона різна і з часом може і має змінюватися. Уже попереднє опитування засвідчує наявність абсолютно різних мотивів навіть в успішних студентів: «вчу тому, що цікаво»; «потрібно для майбутньої роботи»; «вимагає викладач»; «щоб не засмучувати батьків»; «щоб одержувати стипен-

дію». Мотиваційна база в студента не формується сама собою. Тут потрібна постійна робота викладача, а головне – усвідомлення тієї істини, що пізнавальна СРС є продовженням і наслідком тієї роботи і тих установок, які реалізуються в аудиторній роботі при безпосередньому спілкуванні викладача і студента. Таким чином, сучасне розуміння СРС вимагає врахування, як мінімум, потреб студента; його мотивації, інтересів; різноманітності навчання. Кожний із цих компонентів важливий, особливо на молодших курсах, коли в студентів ще не сформувалася власна мотиваційна база [2].

Останнім часом проведено низку досліджень щодо проблеми організації СРС і було виявлено, що зі збільшенням обсягу інформації збільшилася потреба в самостійній роботі: самостійне вивчення літератури, теоретичного матеріалу, самостійний перегляд телепередач, ознайомлення з файлами мережі Інтернет, самостійні спостереження, проведення наукових досліджень тощо. Організація СРС має кілька етапів: визначення часу і трудомісткості СРС; нормування СРС; планування СРС кафедри; забезпечення СРС; контроль за СРС; аналіз та оцінка СРС.

Лише чітка організація самостійної роботи може забезпечити високий рівень знань, умінь і навичок студентів.

СРС, як стверджують численні дослідження, активізує мислення, сприяє створенню власних поглядів і переконань [3].

Постійним напрямом навчально-виховного процесу на кафедрі «Анатомія людини» ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» є підвищення якості навчання, трудового і морального виховання студентів, опанування ними навичок самостійного опрацювання навчальних завдань. Успішне розв'язання проблеми підвищення ефективності підготовки і використання спеціалістів залежить від якості навчання, для покращення якого кожен викладач і студент мусять зрозуміти, що засвоєння знань, умінь і навичок здійснюється лише в процесі самостійної роботи. Іншими словами, успішність навчання прямо пропорційна ступеню активності самостійної роботи студента. Лекції та практичні заняття слід розглядати як настановчі, ті, що орієнтують студента на основні проблеми предмета, визначають зміст тем, методику їх розкриття. Завдання для СРС мають не тільки забезпечити продовження роботи над предметом, а й орієнтувати студента на активну роботу з наочними приладами, муляжами, таблицями, літературою.

Для успішної організації пізнавальної діяльності та СРС на кафедрі анатомії людини створені сприятливі умови. Студент має можливість у свій вільний час займатися самостійною роботою на кафедрі: користуватися препаратами, муляжами, розглядати музейні експонати. Крім того, викладачами кафедри розроблені «Методичні вказівки позааудиторної самостійної роботи студентів». У першому розділі визначена актуальність теми, де коротко розкривається її професійна значимість, наводяться дані, спрямовані на формування позитивної мотивації вивчення цієї теми. Визначена конкретна мета даної теми, де студент має аналізувати, пояснювати, класифікувати, трактувати. Разом із цим він може запропонувати нову класифікацію, скласти схему, графологічну таблицю заняття. Вивчаючи тему, студент має опиратися на базові знання, вміння, навички, які він опанував при вивченні інших дисциплін (міждисциплінарна інтеграція). Це створює цілісне сприйняття медицини. У наступному розділі визначені завдання для самостійної роботи. Цей розділ охоплює вивчення медичної термінології, теоретичні питання, матеріали лекцій. Стисло викладено зміст заняття у вигляді тез, таблиць, графіків. У кінці методичних вказівок міститься матеріал для самоконтролю, який складається з контрольних питань, ситуаційних задач із бази даних Крок-1; пропонується перелік основної та додаткової літератури для вивчення даної теми.

Важлива складова СРС – участь у роботі анатомічного гуртка, виготовлення музейних препаратів, тематичних стендів, участь студентів у олімпіадах, наукових конференціях.

Роль самостійної роботи важлива не тільки тому, що в межах аудиторних занять неможливо дати (і засвоїти) масу знань, яка постійно збільшується і змінюється, є й інші, вагоміші причини. По-перше, будь-яка навчальна діяльність містить елемент самостійної роботи в тому розумінні, що засвоює людина навчальний матеріал завжди сама. По-друге, самостійна робота із зрозумілих причин передбачає найширше різноманіття форм діяльності тих, хто навчається, отже, забезпечує найвищий рівень засвоєння навчального матеріалу. По-третє, лише самостійна робота з опрацювання навчального матеріалу дає знання і переконання, хоча початок тут може бути покладено іншими заняттями. По-четверте, самостійна робота є основою майбутньої самоосвіти спеціаліста, формує відповідну мотивацію і навички самоосвіти.

Отже, самостійна робота не лише допомагає студенту успішно засвоювати зміст навчального матеріалу, формувати вміння і навички професійної діяльності, вона формує потребу в постійному самовдосконаленні, самоосвіті, розширенні кругозору. В умовах сьогодення це дуже важливо, адже після закінчення вищого навчального закладу самоосвіта і самовиховання особистості стають визначальними для її професійного вдосконалення та зростання.

Список використаної літератури

1. Байденко В.И. Болонский процесс: структурная реформа высшей школы / В.И. Байденко. – М. : ИЦПКПС, 2003.
2. Ждан В.М. Подготовка медичних фахівців і Болонський процес / В.М. Ждан, В.М. Бобирьов, С.М. Білаш // Медична освіта. – 2010. – № 2. – С. 37-39.
3. Козаков В.А. Самостійна робота як дидактична проблема / В.А. Козаков. – К., 1990.
4. Организация самостоятельной работы студентов вузов: учебное пособие ; под ред. А.Н. Алексюка. – К., 1993.